

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 506/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co 230/2019 zo 17. septembra 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 62/2021 z 23. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 4. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a podľa čl. 37 ods. 2 listiny, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Co 230/2019 zo 17. septembra 2020 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Cdo 62/2021 z 23. septembra 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Navrhuje napadnuté rozhodnutia konajúcich súdov zrušiť a vec im vrátiť na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že Okresný súd Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom č. k. 14 C 97/2016 z 25. apríla 2019

(ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu sťažovateľa, ktorý sa proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) domáhal určenia, že lehota splatnosti dlhu z pôžičky poskytnutej žalovanej v sume 28 280,58 eur je 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

2.1. Aplikujúc § 488, § 489, § 491 ods. 1, § 494 a § 657 Občianskeho zákonníka, okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že pre platnosť zmluvy o pôžičke sa nevyžaduje osobitná forma, možno ju uzavrieť písomne, ústne aj konkludentne. Ak nie je zmluva o pôžičke písomná, je dôkazné bremeno o jej existencii a podmienkach na veriteľovi. Sťažovateľ však nepredložil ani neoznačil žiadne relevantné dôkazy o existencii pôžičky, ktorú mal poskytnúť žalovanej. Táto skutočnosť nevyplývala ani z výpovedí svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktoré okresný súd považoval za nepreukazujúce sťažovateľove tvrdenia a taktiež za nevierohodné. Okresný súd konštatoval, že zmluvu o pôžičke je nutné odlišovať od situácie, ak niekto plnil inému namiesto toho, kto bol na toto plnenie povinný (t. j. namiesto dlžníka). V takom prípade však ide o bezdôvodné obohatenie, a nie o zmluvný vzťah, teda neprichádza do úvahy určenie času plnenia na základe zmluvy o pôžičke.

3. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom, ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Stotožnil sa s právnym názorom okresného súdu, že sťažovateľ nepredložil žiaden relevantný a nespochybniteľný dôkaz, ktorým by preukázal existenciu zmluvy o pôžičke ani jej okolnosti a podmienky, za ktorých k jej uzavretiu malo dôjsť. Za správny preto považoval záver okresného súdu, že sťažovateľ v tejto otázke neunesol dôkazné bremeno.

4. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP.

5.1. Vo vzťahu k dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP konštatoval, že v zrušujúcom uznesení z 29. októbra 2018 odvolací súd neprijal záver o danosti nároku sťažovateľa, tak ako to nesprávne sťažovateľ tvrdil v podanom dovolaní, ale dôvodom zrušenia rozsudku súdu prvej inštancie bolo výlučne nedostatočné zistenie skutkového stavu, keďže okresný súd nevykonal dokazovanie výsluchom svedkov, ktorí mali mať podľa sťažovateľa vedomosť o pôžičkách poskytnutých žalovanej. Ak ani vykonanie týchto dôkazov neviedlo k prijatiu záveru o unesení dôkazného bremena sťažovateľom o poskytnutí pôžičky žalovanej (v dôsledku čoho bola žaloba opätovne zamietnutá), okresný súd nekonal v rozpore s § 391 ods. 2 CSP. Rozsudok odvolacieho súdu nepovažoval najvyšší súd za prekvapivý ani arbitrárny, keďže bol logický a v dostatočnom rozsahu odôvodnený. K sťažovateľom namietanému hodnoteniu dôkazov súdmi nižšej inštancie dovolací súd zdôraznil, že nie je skutkovým súdom, a teda nemôže vecne prehodnocovať vyhodnotenie dôkazov a prijímať odlišné skutkové závery. Vyhodnotenie dôkazov konajúcimi súdmi neopovažoval za odporujúce zásadám ustanoveným v § 191 CSP alebo základným princípom logiky. Vykonané dôkazy vrátane v dovolaní namietanej výpovede svedka vyhodnotili oba súdy jednotlivo i v ich vzájomnej súvislosti (napr. súvislosť medzi príjmovým dokladom a výpoveďou svedka [REDAKOVANÉ]), pričom nevybočili zo zákonných mantinelov hodnotenia dôkazov takým spôsobom, že by došlo k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces.

5.2. K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ktoré sťažovateľ odôvodnil odkazom na viaceré rozhodnutia dovolacieho súdu, s ktorými mal odvolací súd rozhodnúť v rozpore, najvyšší súd uviedol, že v danom prípade nedošlo k nerešpektovaniu právneho názoru odvolacieho súdu. Najvyšší súd v tomto smere opätovne zdôraznil, že odvolací súd v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení neuviedol konkrétny právny názor, iba prikázal súdu prvej inštancie doplniť dokazovanie výsluchom svedkov v zmysle návrhu sťažovateľa, čo okresný súd dôsledne rešpektoval. Pokiaľ sťažovateľ poukazoval na rozhodnutia týkajúce sa splatnosti dlhu, dovolací súd akcentoval, že súdy nižšej inštancie založili zamietnutie žaloby na závere, že sťažovateľ nepreukázal poskytnutie pôžičky žalovanej, a nie na právnom posúdení otázky, kedy nastáva splatnosť dlhu. Sťažovateľ pritom žiadnym spôsobom nešpecifikoval dovolaciu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie krajského súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nasmerovanej proti napadnutým rozhodnutiam krajského súdu a najvyššieho súdu po zhrnutí skutkového stavu a citácii konkrétnych pasáží z odôvodnenia uznesenia dovolacieho súdu vyjadruje svoj nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov. Podľa jeho názoru konajúce súdy uverili len tvrdeniam žalovanej, aj keď svedkovia [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] potvrdili, že žalovaná bola v ekonomickej núdzi, a preto jej sťažovateľ pomáhal aj poskytovaním opakovaných pôžičiek, ktoré pokrývali náklady na rekonštrukciu jej domu. Zopakoval, že žalovanej na základe ústne uzavretej zmluvy poskytol pôžičku najmenej v sume 28 280,58 eur. Krajskému súdu vytýka „svojvoľný názor pri hodnotení dôkazov. Nesúlad záverov s vykonaným dokazovaním, hodnotenie dôkazov je v rozpore so skutkovými zisteniami a je tu aj odklon od ustálenej judikatúry.“

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

7. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 8/2022).

8. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu ústavný súd identifikoval v sťažnostnej argumentácii iba jednu strohú a všeobecne formulovanú výhradu týkajúcu sa svojvoľného postupu pri hodnotení vykonaných dôkazov, ktoré podľa sťažovateľa odporuje zistenému skutkovému stavu. Predmetnú námietku sťažovateľ vzniesol aj v podanom dovolaní, ktorého prípustnosť vyvodzoval aj z § 420 písm. f) CSP. Keďže v rámci uplatnenej dovolacej právomoci sa najvyšší súd sťažovateľom uplatnenou dovolacou námietkou (totožnou s tou, ktorú predostiera v ústavnej sťažnosti) riadne zaoberal, je vo vzťahu k časti ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti napadnutému rozsudku krajského súdu, vylúčená právomoc ústavného súdu (obdobne IV. ÚS 468/2018, IV. ÚS 245/2022).

9. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol túto časť ústavnej sťažnosti pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

10. Napriek tomu, že sťažovateľ od ústavného súdu požaduje taktiež zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, v dôvodoch ústavnej sťažnosti nie je možné identifikovať žiadnu relevantnú argumentáciu, ktorá by bola konkrétne cielená na jeho obsah. Nie je vôbec možné presne porozumieť, s ktorou časťou a z akých dôvodov uvedeného rozhodnutia sťažovateľ nesúhlasí, pričom okrem prepisu jednotlivých pasáží z odôvodnenia predmetného uznesenia je celá ústavná sťažnosť v podstate len kritikou hodnotenia vykonaných dôkazov krajským súdom (a okresným súdom).

11. Ústavný súd preto musí konštatovať, že aj napriek kvalifikovanému právnenému zastúpeniu absentuje v ústavnej sťažnosti konzistentná argumentácia, z ktorej by sa dalo vyvodiť, ako napadnuté uznesenie dovolacieho súdu porušuje označené práva sťažovateľa podľa ústavy, listiny a dohovoru. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za žiaduce zdôrazniť, že odôvodnenie ústavnej sťažnosti je kritériom klasifikačným, nie kvalitatívnym. Je potrebné dôsledne odlišovať úlohu ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd od iných orgánov verejnej moci, čo musí odrážať aj odôvodnenie ústavnej sťažnosti, v ktorom nepostačuje argumentovať rovnakým metodologickým a obsahovým spôsobom ako v konaní pred všeobecnými súdmi. Kritika právnych záverov všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany „zákonným“ subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v ústavnej sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti (III. ÚS 463/2018, I. ÚS 151/2023). Ústavný súd stabilne judikuje, že ústavná sťažnosť nemôže byť naformulovaná nedostatočne a neurčito a vytvárať tak priestor pre dohady a dedukcie (III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018). V zmysle konštantnej judikatúry pritom nepostačuje akékoľvek odôvodnenie návrhu na začatie konania, ale tento musí byť odôvodnený kvalifikovane, t. j. musí obsahovať odôvodnenie, ktoré spĺňa ústavno-právne požiadavky. V posudzovanom prípade však podľa názoru ústavného súdu predstavuje ústavná sťažnosť len pokračujúcu polemiku s rozhodnutiami konajúcich súdov vedenou vo všeobecnej rovine.

12. V súvislosti s vyjadrením nespokojnosti sťažovateľa s tým, ako všeobecné súdy vyhodnotili jednotlivé svedecké výpovede, ústavný súd dopĺňa, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov ani domáhať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemôže byť porušené tým, že všeobecný súd vysloví svoj právny názor, rozhodne na jeho základe a svoje rozhodnutie náležite odôvodní (II. ÚS 77/06). Záver konajúceho všeobecného súdu o (väčšej) hodnovernosti niektorého z dôkazov, resp. niektorej výpovede, ktorý v prejednávacom prípade primerane vysvetlí, je prirodzeným výsledkom procesu

voľného hodnotenia dôkazov a sám osebe neindikuje možnosť vysloviť porušenie označených práv len z dôvodu, že sťažovateľ sa domnieva, že niektoré dôkazy mali byť hodnotené rozdielne. Ústavnému súdu pritom zásadne neprislúcha hodnotiť vykonané dôkazy (výsluchy svedkov a iné), resp. ich dostatočnosť pre rozhodnutie všeobecného súdu vo veci samej, keďže takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s právomocami ústavného súdu, ale popieral by základnú zásadu ústnosti a základnú zásadu bezprostrednosti súdneho konania (III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Napokon z obsahu napadnutého uznesenia je zrejmé, že najvyšší súd dôsledne skúmal, či zo strany odvolacieho súdu nedošlo k excesívnym skutkovým záverom, pričom dospel k negatívnemu výsledku. Keďže hodnotenie zisteného skutkového stavu v zhode s hodnotením ponúknutým sťažovateľom netvorí súčasť práva na súdnu ochranu či spravodlivý proces, nemožno najvyššiemu súdu vytýkať, že tento dovolací dôvod považoval za nenaplnený.

13. V závere ústavný súd už len dodáva, že ústavná sťažnosť obsahuje taktiež formálny nedostatok v podobe odkazu na ustanovenia v súčasnosti už zrušeného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. Platným a účinným právnym predpisom upravujúcim konanie pred ústavným súdom je totiž počnúc 15. novembrom 2018 zákon ústavnom súde.

14. Ústavnému súdu tak neostáva iné než konštatovať, že ústavná sťažnosť vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovujú ústava a zákon o ústavnom súde, a to relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti obsahovo korešpondujúci s návrhom na rozhodnutie vo veci samej. Za danej situácie pritom neprichádzala do úvahy ani výzva na odstránenie nedostatkov návrhu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vzhľadom na ich kľúčovú povahu. Označené ustanovenie zákona totiž slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu, nie však jeho samotnej podstaty (m. m. I. ÚS 155/2019).

15. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pre nesplnenie náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

16. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. septembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu